

DHONBURI
Rajabhat University Journal

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏธนบุรี

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพฯ
172 ถนนสีสุภาพ แขวงวัดโสมมาณีนคร
ธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
โทร. 02 890 1801
โทรสาร. 02 890 2209

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ
59/1 ซอยเทศบาลบางปู 119 ถนนสุขุมวิท
ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
โทร. 02 325 2010
โทรสาร. 02 325 2011

DESTINY :บุพเพสันนิวาส
HISTORY :ประวัติศาสตร์
ISSN(Print) : 2985-1254
ISSN(Online) : 2985-1262

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัย นำไปสู่การใช้ประโยชน์ในกลุ่มนักวิชาการ นักวิจัย และประชาชนผู้สนใจ เผยแพร่ผลงานปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยเชิงบูรณาการ แบบสหวิทยาการที่มีการค้นพบข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบตามหลักระเบียบวิธีวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้มีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นพบนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาชุมชน และสังคม หรือใช้เป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนาชุมชนและสังคม ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ขอขอบคุณ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจ ที่ได้นำองค์ความรู้จากวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีนี้ไปสู่การใช้ประโยชน์ การขยายผลในแวดวงวิชาการอย่างกว้างขวางให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการทุกท่าน ที่ได้กรุณาพิจารณาผลงานให้เป็นไปตามหลักวิชาการ โดยให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลงานวิชาการและงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพวารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บรรณาธิการบริหาร

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวลักษณ์

เวชวิทยาลัง

ดร.พรศิริ

กองนวล

บรรณาธิการบริหาร

ดร.วีรชัย

คำธร

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระมหามฆวินทร์

ปรีสุตโตโม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อนุรักษ์

ปัญญาวัฒน์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
(เกษียณอายุราชการ)

ศาสตราจารย์ ดร.พรณี

บัวเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์

อติวัฒน์สิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์

นิลสุข

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ

อยู่เย็น

พระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
(เกษียณอายุราชการ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ

พวงสมจิตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์

ฉิมะสังคันทน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกชัย

พุทธิรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์

สวัสดีไธสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.วาริต

เจริญราษฎร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หฤทภาค

อภิรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อาจารย์ ดร.นาถวุทธิ

पालกะวงศ์ ณ อยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อาจารย์ ดร.ภัทรภรณ์

ช้อยศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อาจารย์เพ็ญพิสุทธิ์

ศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

คณะกรรมการดำเนินงาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล บางพระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพงศ์

เรื่องกุน

อาจารย์ ดร.นิภาภรณ์

คำเจริญ

อาจารย์ ดร.ธัญพร

ศรีดอกไม้

อาจารย์อมรรัตน์

ชัยกฤษฏาการ

อาจารย์ยุทธศักดิ์

ดีอร่าม

อาจารย์ปิ่นทมาศ

ผดุงขอบ

อาจารย์จิราดา

เอื้อศิริวัฒน์ชัย

ปกและรูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไชยสิทธิ์

ชาญอาวุธ

ฝ่ายเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์

อาจารย์ ดร.เสาวนีย์

ปรัชญาเกรียงไกร

ฝ่ายประสานงาน

นายบุญชัย

เอื้ออรุณกิจ

รายละเอียดการส่งบทความจัดพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีรับใช้สังคม (Dhonburi Rajabhat University Journal) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเปิดรับผลงานวิชาการประเภท บทความวิจัย และบทความวิชาการ สำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน และบทความที่ได้รับตีพิมพ์จะมีการตรวจความถูกต้อง เหมาะสมจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

รูปแบบการเขียนบทความ

1. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยมีจำนวนหน้าของเนื้อหาและบรรณานุกรมรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้ตัวอักษร Cordia New

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อบทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 24 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้นิพนธ์ ผู้นิพนธ์ร่วม (ถ้ามี) ทุกคนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ไว้ชิดด้านขวาหน้ากระดาษ และแบ่งเป็น 2 คอลัมน์
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	เขียนไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้าบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ สำหรับอาจารย์ - ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถานที่ทำงาน อีเมลให้ระบุผู้นิพนธ์ทุกคน สำหรับนักศึกษา - ระบุนักศึกษาปริญญาโทหรือนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมลให้ระบุผู้นิพนธ์ทุกคน
4	บทคัดย่อ	บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และมี 1 ย่อหน้าเท่านั้น

ที่	หัวข้อ/ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
5	คำสำคัญ	ระบุคำสำคัญ 3 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อ
6	เนื้อหา	<ul style="list-style-type: none"> • หัวข้อใช้ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิดหนา วางไว้ชิดขอบซ้าย ส่วนรายละเอียดใช้ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ธรรมดา • การเขียนบทความแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. บทความวิจัย ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1.1 บทนำ 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 1.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) 1.4 วิธีดำเนินการวิจัย <ul style="list-style-type: none"> - ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย - การเก็บรวบรวมข้อมูล - การวิเคราะห์ข้อมูล 1.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 1.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1.7 บรรณานุกรม 2. บทความวิชาการ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 2.1 บทนำ 2.2 เนื้อเรื่อง 2.3 บทสรุป 2.4 บรรณานุกรม
7	ตารางและกราฟ (ถ้ามี)	ตารางที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล
8	รูปภาพ	รูปภาพประกอบให้ส่งต้นฉบับเป็นภาพถ่ายหรือสไลด์ที่มีความคมชัด และส่งจัดไฟล์รูปภาพเป็นนามสกุล JPEG หรือ PNG

3. รูปแบบการเขียนอ้างอิงในเนื้อหาและบรรณานุกรม

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ การอ้างอิงแบบแบบแทรกปนในเนื้อหาหรือการอ้างอิงระบบนาม-ปี (Name-Year System) ทำได้ 2 รูปแบบ แล้วแต่ความเหมาะสมของวิธีการนำเสนอ

รูปแบบที่ 1 อ้างอิงระบบนาม-ปี โดยใส่วงเล็บท้ายข้อความที่อ้างถึง

...ข้อความที่นำมาเขียน... (ชื่อ นามสกุล, ปีพิมพ์, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง)

ตัวอย่าง

การเพิ่มขีดความสามารถให้ท้องถิ่นในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เป็นการสร้างศักยภาพเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (มัญญ สอนเกิด และคณะ, 2545, น.9)

มีการเผยแพร่ความคิดเรื่องการควบคุมและการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติว่าความแตกต่างระหว่างอารยชนกับคนป่า นั้น เกือบจะเทียบได้กับความแตกต่างระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ (Mckenzie, 1960, p. 82)

รูปแบบที่ 2 อ้างอิงระบบนาม-ปี โดยใส่ชื่อบุคคลที่อ้างถึงก่อนข้อความที่กล่าวอ้าง

ชื่อ นามสกุล (ปีพิมพ์, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง) กล่าวว่า ...ข้อความที่นำมาเขียน...

ตัวอย่าง

ธีรยุทธ บุญมี (2541, น. 30) กล่าวว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจะทำให้เกิดความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ดียิ่งขึ้นตามหลักธรรมาธิปไตย

Parker and Turley (1976, p.4) จำแนกแหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็น 4 ประเภท คือ บุคคล องค์กร วรรณกรรม และบริการสารสนเทศ

หมายเหตุ

1. ในส่วนชื่อ นามสกุลผู้แต่ง หากผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้เฉพาะ นามสกุล เท่านั้น
2. หากเป็นการอ้างอิงการสัมภาษณ์ให้ใช้คำว่า “สัมภาษณ์” แทน “เลขหน้าที่อ้างอิง” ได้เลย
3. การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าและท้ายข้อความมีดังนี้

ผู้แต่ง 2 คน

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
กมล สุภาคอง และวิชัย รัตนพร (2561, น. 7) Allen and Dewey (1998, p. 158)	(กมล สุภาคอง และวิชัย รัตนพร, 2561, น. 7) (Allen & Dewey, 1998, p. 158)

ผู้แต่ง 3 คน

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
วรรณพร สุขสมาน, สมใจ ศรีกัลยา, และพีระ รัตนาพร (2559, น.8-10) Kate, Miller, and Champbell (1999, p.45-48)	(วรรณพร สุขสมาน, สมใจ ศรีกัลยา, และพีระ รัตนาพร, 2559, น.8-10) (Kate, Miller, & Chabpbell, 1999, p.45-48)

ผู้แต่ง 4 - 5 คน

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
พรสิทธิ์ สุธา, พีระ ริภาพร, สมภพ จันดี, จักรพันธ์ พรมนามา, และสมชาย งามดี (2560, น.5-7) Willer, Kate, Wood, Miller, and Martin (2001, p.8-11)	(พรสิทธิ์ สุธา, พีระ ริภาพร, สมภพ จันดี, จักรพันธ์ พรมนามา, และสมชาย งามดี, 2560, น.5-7) (Willer, Kate, Wood, Miller, & Martin, 2001, p.8-11)

ผู้แต่ง 6 คน หรือมากกว่า

การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ	การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ
ศรีเพ็ญ สุภาพ และคณะ (2558, น. 10) Domon et al. (2019, p.42-45)	(ศรีเพ็ญ สุภาพ และคณะ 2558, น.10) (Domon et al., 2019, p.42-45)

4. การอ้างอิงจากบทความย่อให้ระบุว่าย่ออ้างอิงมาจากบทความย่อ
5. การอ้างอิงจากเอกสารออนไลน์ ถ้าอยู่ในหน้าเว็บไซต์ไม่ต้องระบุเลขหน้า หากในหน้าเว็บไซต์ที่เป็นไฟล์ PDF ให้ระบุเลขหน้า
6. การอ้างอิงควรอ้างจากเอกสารปฐมภูมิ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

3.2 บรรณานุกรม

รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมพร้อมตัวอย่างบรรณานุกรม จำแนกตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ ดังนี้

3.2.1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2546). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.

Drake, M. A. (2003). *Encyclopedia of Library and Information Science*. (2 nd ed).
New York: Marcel Dekker.

3.2.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งดั้งเดิม. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือฉบับแปล. แปลจาก ชื่อเรื่องเดิม โดยชื่อผู้แปล.
(ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

สตาร์เลท, อาร์. (2540). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับซีดีรอม*. แปลจาก CD-ROM Fundamentals โดย
วิชโรบล ธีรคุปต์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

3.2.3 บทความในหนังสือ/การประชุม

ชื่อผู้เขียนประจำบท. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). **ชื่อหนังสือ/ชื่อ
การประชุม**. (หน้า เลขหน้า-เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

อุกฤษณ์ แพทย์น้อย. (2530). หลักการที่แท้จริงของทฤษฎีสัญญาประชาคม. ใน ธเนศ วงศ์ยานนาวา
(บรรณาธิการ). **รัฐศาสตร์สาร : ประชาธิปไตยและความคิด**. (น. 55 - 75). กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2549). การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน. ใน กนกวรรณ สินสุข (บรรณาธิการ). **รายงาน
การสัมมนาเรื่องการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์**. (น.12-19). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

3.2.4 บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่ (ฉบับที่), หน้า เลขหน้า-เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง.

รัชนีวรรณ วณิชยธนม. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. **วารสาร
ข้าราชการ**. 50 (2), น.10-24.

Gavin, J. (2005). Alternative strategies for promoting information literacy. **The Journal
of Academic Librarianship**. 31 (4), p.352-357.

3.2.5 บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. **ชื่อหนังสือพิมพ์**, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง.

เพ็ญพิชชา เตียว. (2545, 19 กรกฎาคม). พลิกโฉมมะขามเปียกจากใช้บริโภคมาเป็นครีมบำรุงผิว. **ไทยรัฐ**, น.7.

Wassayos Ngarmkham. (2002, July 19). Electronic dictionary accused of breach. **Bangkok Post**. p.5.

3.2.6 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย.

ชมพูนุท ยอดยิ่ง. (2551). **กิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์ : กรณีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1**. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Ponroung, P. (1993). **Factors affecting decision making of groups of production credit**. Master thesis in Rural Development Management, Graduate School, KhonKaen University.

3.2.7 ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อกฎหมาย. (ปี, วันที่ เดือน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ ตอนที่, หน้า เลขหน้าที่ใช้อ้างอิง.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (2542, 12 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 116 ตอนพิเศษ 79 ง, น.17-18.

3.2.8 พระไตรปิฎก

ชื่อพระไตรปิฎก เล่มที่. (ปีพิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

สุตต ขุ. ขุททกปาฐมมปทคถา สุตตนิปาตา เล่มที่ 25. (2537). กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

3.2.9 การสัมภาษณ์

ชื่อผู้เขียนให้สัมภาษณ์. (ปี, วันที่ เดือนที่สัมภาษณ์). **สัมภาษณ์**. ตำแหน่ง. หน่วยงานที่สังกัดหรือที่อยู่.

ปริญญา จินดาประเสริฐ. (2556, 20 สิงหาคม). **สัมภาษณ์**. อธิการบดี. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
สมควร งามน้ำใจ. (2557, 11 มิถุนายน). **สัมภาษณ์**. ราชภัฏ. หมู่บ้านโนนม่วง ตำบลศิลา อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น.

3.2.10 เอกสารออนไลน์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปีที่ค้น, จาก URL.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). **การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากร
มนุษย์**. ค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2552, จาก <http://ocsc.go.th/veform/PDF/competency.pdf>.

Bruce, Christine S. (2004). **Information literacy as a catalyst for educational change:
A Background paper**. Retrieved November 23, 2004, from <http://www.ncils.gov/libinter/infolitconf&meet/papers/bruce-fullpaper.pdf>.

3.2.11 หนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีพิมพ์, วัน เดือน). **ชื่อบทความ**. **ชื่อหนังสือพิมพ์**, ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปีที่ค้น,
จาก URL.

เปรียญ 10 (นามแฝง). (2560, 20 ธันวาคม). มอง “พระสงฆ์” ในสังคมไทยผ่านภารกิจ 4 กลุ่มใหญ่.
เดลินิวส์. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.dailynews.co.th/article/616775>.

3.2.12 บทความในวารสารออนไลน์

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีพิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่ (ฉบับที่), หน้า เลขหน้า - เลขหน้าที่ใช้
อ้างอิง. สืบค้นเมื่อวันที่ เดือน ปี, จาก URL.

ปารีชาติ เสารยะวิเศษ. (2550). การจ้างแหล่งภายนอกดำเนินกิจกรรมของห้องสมุด. **อินฟอร์เมชัน**.
14 (1), น.60-66. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก <http://ejournal.kku.ac.th/information/article/view/102/113>.

หมายเหตุ :

1. ในส่วนชื่อ นามสกุล หากผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้ นามสกุล, ชื่อต้นและชื่อกลาง เช่น
Buck, P.S.
เคนดี้, เจ.เอฟ.

2. ผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกตามด้วย “และ” , “&”
กฤษณา เจริญผล และภาวินี ภัคดี.
Smith, R.D., & Pant, K.M.
 - 3 ผู้แต่ง 3 - 7 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน คั่นแต่ละชื่อด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และใส่เครื่องหมาย
“&” หรือ “และ” คั่นหน้าชื่อคนสุดท้าย เช่น
พรสิทธิ์ สุธา, พีระ ริภาพร, สมภพ จันดี, จักรพันธ์ พรณามา, วรณพร สุขสมาน, สมใจ
ศรีกัลยา, และกมล สุภาคง.
Willer, A.R., Miller, E.A., Kate, W., Wood, W.L., Allen, A.V., Martin, C., &
Boswell, D.
 4. ผู้แต่ง 8 คน หรือมากกว่า 8 คน
ให้ใส่ชื่อผู้แต่งหกชื่อแรก ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหนึ่งระยะตามด้วยจุดสามจุด
แล้วใส่ชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย เช่น
กมล สุภาคง, วิชัย รัตนพร, ศรีเพ็ญ สุภาพ, สมชาย งามดี, วิรัตน์ สมใจ, วรณา พิไล, ...
อุบล บุญชู.
Willer, A.R., Miller, E.A., Kate, W., Wood, W.L., Allen, A.V., Martin, C., ...
Champbell, D.
 5. การอ้างอิงควรอ้างอิงจากเอกสารปฐมภูมิ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ
 6. ชื่อผู้แต่ง หรือสถานที่ซ้ำไม่ต้องเคาะ 4 เคาะ หรือ 8 เคาะ ให้ใส่ชื่อผู้แต่ง หรือสถานที่
เหมือนกันทุกรายการ
4. ส่งบทความทางระบบวารสารที่ <https://research.dru.ac.th/o-journal/>หรืออีเมล
journal.dru@dru.ac.th

ใบบอกรับเป็นสมาชิก วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....
สมัครเป็นสมาชิกวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มีกำหนด ปี ตั้งแต่ฉบับที่ ปีที่
..... ถึงฉบับที่ ปีที่ เป็นจำนวนเงิน บาท

ข้อมูลมี 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนตัว

● หมายเลขบัตรประชาชน

● ที่อยู่สำหรับออกใบเสร็จรับเงิน

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน แขวง/ตำบล
เขต/อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

● สถานที่จัดส่งเอกสาร

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน แขวง/ตำบล
เขต/อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

● โทรศัพท์

● e-mail:

● ID line:

2. หน่วยงาน

● หมายเลขผู้เสียภาษีหน่วยงาน

● ที่อยู่สำหรับออกใบเสร็จรับเงิน

หน่วยงาน.....
เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

● สถานที่จัดส่งเอกสาร

เลขที่ หมู่ที่ ตรอก/ซอย ถนน แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

● โทรศัพท์

● e-mail:

● ID line:

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

หมายเหตุ

1. อัตราค่าสมาชิก 1 ปี 2 ฉบับ มูลค่า 300 บาท/ปี
2. ส่งใบสมัครและหลักฐานการโอนเงินกลับทาง Fax : 0 2472 1254 หรือ e-mail : journal.dru@dru.ac.th
3. ขอให้ท่านกรอกข้อมูลด้วยตัวบรรจง ชัดเจน และครบถ้วน

DHONBURI RAJABHAT UNIVERSITY JOURNAL

Owner Dhonburi Rajabhat University
Editorial Office Institute of Research and Development, Dhonburi Rajabhat University

Editorial Advisors

Asst. Prof. Dr. Yuwalak Vejwitayklung
Dr. Pornsiri Kongnual

Executive Editor

Dr. Wirachai Kamthorn

Editorial Board

Asst. Prof. Dr. Phramaha	Maghavin Purisuttamo	Mahamkut Buddhist University
Emeritus Prof. Dr. Anurak	Panyanuwat	Retired government official from Chiang Mai University
Prof. Dr. Punnee	Bualek	Chandrasek Rajabhat University
Prof. Dr. Chamnong	Adivadhanasit	Mahachulalongkornrajavidyalaya
Prof. Dr. Prachyanun	Nilsook	King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Assoc. Prof. Dr. Wipawan	Yooyen	Retired government official Kasetsart University
Assoc. Prof. Dr. Choochat	Phuangsomjit	Sukhothai Thammathiral Open University
Assoc. Prof. Dr. Suwat	Chemasangkanan	Nakhon Pathom Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Ekachai	Phuhirun	Bansomdejchaopraya Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Sanyasorn	Swasthaisong	Sakonnakhon Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Warid	Charoenrad	Dhonburi Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Harittapak	Apirat	Dhonburi Rajabhat University
Dr. Nattawut	Palakavong NA Ayudhya	Dhonburi Rajabhat University
Dr. Phattaraporn	Choihiran	Dhonburi Rajabhat University
Miss Penpisut	Siri	Dhonburi Rajabhat University

Managing Committee

Asst. Prof. Dr. Niramong Bangphra
Asst. Prof. Dr. Jirapong Ruanggoon
Dr. Nipaporn Khamcharoen
Dr. Tanyaporn Sridokmai
Miss Amornrat Chaikrisasakarn
Mr. Yuthasak Deearam
Miss Bpantamars Phadungchob
Miss Jirada Ueasiriwatthanachai

Design

Asst. Prof. Chaiyasit Chanarwut

Electronic Distribution

Dr. Soawanee Prachayagringsai

Coordinator

Mr. Boonchai Ou-a-runkij

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Reviewers)

ศาสตราจารย์ ดร.พรรณณี	บัวเล็ก	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์	บังเพลิง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย	สุธาสิโนบล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี	โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์	อุทุมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.วาริต	เจริญราษฎร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร.กนก	พานทอง	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะทิพย์	ประดุงพรหม	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร	ถาวรธิวาสัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์	คู่กระสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณิษฐา	ทศดา	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ	นามบุรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรา	สุขะสุคนธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสริน	ดิษฐบรรจง	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัยธร	วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิภัทร	บาลศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล	บางพระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัชกร	วงษ์คำชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา	นาถนวมดุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณพร	เจียมโฆสิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติมา	เกตุแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อาจารย์ ดร.รุจิภา	สินสมบุรณ์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
อาจารย์ ดร.สุภาพร	อรรคพิณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.ภัทรารมณ	ช้อยหิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อาจารย์ ดร.วิษุตา	ประสาทแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ดร.จิราภรณ์	กาญจนสุพรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สารบัญ

บทความวิจัย

การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน:
กรณีศึกษา บ้านคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

The Creation of Community-Based Tourism Routes Based on Participation for
Sustainable Development:A Case Study of Bann Klong Yong, Phutthamonthon
District, Nakorn Pathom Province

พรชพล คำไล่ รัสรินทร์ พัฒนเมธีวิชญ์ ชัยสิทธิ์ ทับทิมทอง ธนรัตน์ ทรงสมบุญ
ฐิตาภัทร์ รัศมี และมสารัตน์ ต้นดีดีเลิศ (Patsaphon Khamlai Rassarin
Pattanameteewit Chaiyasit Tubtimtong Thanarat Songsomboon

Thitaphat Russamee and Masarus Tuntideelert).....11

การวิเคราะห์เส้นทางกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน
ด้านสิ่งแวดล้อม

Path Analysis of Environmental Strategy Affecting Environmental Performance

พัทริยา เห็นกลาง และวรรณวิมล นาคทัต (Pattareya Henklang and

Wanwimol Naktad).....29

การศึกษาพิธีกรรมและความเชื่อเรื่องศาลในชุมชนลาวเวียง อำเภอบางปลาม้า
จังหวัด สุพรรณบุรี

Ceremonies and Beliefs of Shrine in A Study Case of Lao Wieng, Bang pla ma
District, Suphanburi Province

สุนันทา เงินไพโรจน์ (Sunantha ngoenpairo).....44

การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสิ่งแวดล้อมและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคใน
การซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

Examining the Relationship Between Environmental Knowledge and Consumers'
Green Purchase Intention

เอกนัช โตใจ้ว และณัฐพล อัสสระรัตน์ (Eaktanat To-ngiw and Nuttapol Assarut).59

ความกตัญญูทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย:อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

Gratitude and Elderly Care in Japan and Thailand: Cultural Impacts on the Formulation of Elderly Policies With a Family-Centered Focus

ปิยากร หวังมหาพร แลสัณญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง (Piyakorn Whangmahaporn and Sanyasorn Swasthaisong).....76

ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติมารยาททางอินเทอร์เน็ตและพฤติกรรมการกลั่นแกล้งออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร

The Relationship between Digital Etiquette of Attitude and Cyberbullying Behavior of Undergraduate Students at Naresuan University

อพัชชา ช่างขวัญยืน พกษา ดอกกุหลาบ กนกรัตน์ จิรส์จจานุกูล และณัฐกานต์ ภาคพรต (Apatcha Changkwanyun Prueksa Dokkulab Kanokrat Jirasatjanukul and Nuttakan Pakprot).....94

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการและการตลาดการบริการเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ร้านขายยา

Guidelines for Developing Service Quality and Service Marketing to Enhance the Image of Pharmacies

ธงไชย ชื่นกิ่งแก้ว และวิลาลินี ยนต์วิทย์ Thongchai Chuenkingkeaw and Wilasinee Yonwikai).....112

แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ของชุมชนเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Guidelines for Developing Homestays to Promote Tourism of Koh Rien Community, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

สมเกียรติ แดงเจริญ เพ็ญนภา หวังที่ชอบ และสุภลักษณ์ จงรักษ์ (Somkiet Dangcharoen Pennapa Wangtichob and Supaluk Jongruk).....128

ผลของการดำเนินงานการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว กรณีศึกษา: อุตสาหกรรมยานยนต์ประเทศไทย

The Performance of Green Supply Chain Management Practices: A Case Study of the Automotive Industry in Thailand

อฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ (Aannicha Thunya chairat Siritida Songkhwan and Anawat Kruachan).....141

รูปแบบการบริหารการพัฒนาการพึ่งตนเองและการปรับตัวของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

The Management Model for Developing Self-Reliance and Adaptability of Juveniles in Juvenile Detention Homes, Department of Juvenile Observation and Protection

ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ (Chatchapapong Thaipetkul Kosol Meekul Sakchai Nirantawee and Vipaporn Poovatanakul).....155

รูปแบบการลดปัญหาหนี้สินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มแรงงานนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

A Model for Reducing Debt Problems According to the Philosophy of Sufficiency Economy Among Informal Workers, Mueang District, Nakhon Nayok Province

ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ (Supattra Kannuch).....172

ศึกษาการสร้างรูปแบบชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ Mind Mapping Game ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพุลีชัยและโรงเรียนวัดกาญจนบุรีเก่า จังหวัดกาญจนบุรี

A Study of the Creation of an English Writing Skill Package by Using Mind Mapping Game of Prathomsuksa 3 Students at Ban Phu-Liap School and Wat Kanchanaburi Kao School Kanchanaburi

ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ ฉฉฉฉฉฉ (Ananya Ekjeen and Piangchan Moffatt).....184

บทความวิชาการ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

The Guidelines for Teaching to Enhance Social Media Literacy

พฤษา ดอกกุหลาบ อพัชชา ช่างขวัญยืน กนกรัตน์ จิรสัจจานุกูล ณิชฎกานต์ ภาคพรต
และธนกฤต ทองคล้า (Prueksa Dokkulab Apatcha Changkwanyeun

Kanokrat Jirasatjanukul Nuttakan Pakprot and Tanakrit Thongklum).....206

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนของกิจการเพื่อสังคม

Factors Influencing Sustainability of Social Enterprise

สรารุช วงษ์พยัคฆ์ แลวิลาลินี ยนต์วิภัย (Sarawut Wongphayak and Wilasinee
Yonwikai).....226

หลักสูตรฐานสมรรถนะสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

Competency-Based Curriculum to Develop Skills in the 21st Century

สุชาติ คும்สุทธิ (Suchart Kumsuth).....238

ความกตัญญูทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้น ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

วันที่รับบทความ	22/09/2566
วันที่แก้ไขบทความ	07/11/2566
วันที่ตอบรับบทความ	23/11/2566

ปิยากร หวังมหาพร¹, * สัณญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ความกตัญญูทเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง เป็นการวิจัยเอกสารโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องของญี่ปุ่นและไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ค่านิยมเรื่องความกตัญญูทเวที ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะโครงการระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นและโครงการระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยวัฒนธรรม คือ ความกตัญญู ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระ 2) การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับบทบาทครอบครัว และ 3) การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน องค์ประกอบทั้งสามประการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทย

คำสำคัญ : ความกตัญญู วัฒนธรรม การดูแลผู้สูงอายุ การกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง

^{1*} รองศาสตราจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
อีเมล:piyakorn.wh@spu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Gratitude and Elderly Care in Japan and Thailand : Cultural Influences on Family-centered Elderly Policy Formulation

Received	22/09/2023
Revised	17/11/2023
Accepted	23/11/2023

Piyakorn Whangmahaporn¹ Sanyasorn Swasthaisong²

Abstract

The research on gratitude and elderly care in Japan and Thailand: cultural impacts on the formulation of elderly policies with a family-centered focus was qualitative research primarily involving document analysis by studying materials from documents, textbooks, domestic and international research reports, official websites of government agencies, and relevant laws and regulations of Japan and Thailand. The main objective was to investigate cultural factors, namely the values related to gratitude, which was one of many factors influencing the formulation of elderly policies. This study specifically concentrated on the examination of two programs: the long-term care insurance system in Japan and the long-term care system for families and communities in Thailand. The research findings revealed that cultural factors, notably gratitude, had its three subcomponents, namely 1) emphasizing the importance of independence in elder care, 2) valuing the family's role in elderly care, and 3) providing elderly care at home. All these three subcomponents had significant impacts on the formulation of elderly policies in both Japan and Thailand.

Keywords: gratitude; culture; elderly care; formulation of elderly policies; family-centered
บทนำ

¹ Master of Public Administration Program, Graduate College of Management, Sripatum University
e-mail: piyakorn.wh@spu.ac.th

² Master of Public Administration Program, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

การดูแลผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากในสังคมไทยและทั่วโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะเมื่อพบว่าสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2593 เกือบหนึ่งในห้าของประชากรจะมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ซึ่งส่งสัญญาณถึงการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน แนวโน้มผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้นนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อระบบการดูแลสุขภาพ เพราะผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะมีการเจ็บป่วยเรื้อรังและมีความต้องการทางการแพทย์มากขึ้น นอกจากนี้ ความต้องการบริการสวัสดิการสังคม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการดูแลผู้สูงอายุก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน จำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นยังก่อให้เกิดความท้าทายทางเศรษฐกิจ เมื่อประชากรวัยทำงานลดลงเมื่อเทียบกับประชากรสูงอายุยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดแรงงานด้วย (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, 2565, น. 3-4)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องผู้สูงอายุมานานแล้วก่อนปีพ.ศ.2525 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยจะมีแผนสูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2525-2544) โดยก่อนหน้านั้นนโยบายผู้สูงอายุเน้นการสังคมสงเคราะห์เป็นสำคัญ เช่น การจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราและศูนย์บริการทางสังคม จนกระทั่งประเทศไทยปรับเปลี่ยนการดูแลผู้สูงอายุจากการสังคมสงเคราะห์มาสู่การให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวและชุมชนมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็เพิ่มทางเลือกในการดูแลผู้สูงอายุผ่านการดูแลในลักษณะสถาบัน เช่น บ้านพักคนชรา และ Senior Complex เป็นต้น นโยบายของประเทศไทยต่อผู้สูงอายุจะมีลักษณะเช่นไร กล่าวคือ จะเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุโดยจัดตั้งสถานสงเคราะห์หรือให้ความสำคัญกับการดูแลโดยครอบครัวและชุมชนย่อมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยต่างประเทศ สำหรับปัจจัยภายนอกประเทศ เช่น อิทธิพลแนวคิดขององค์การระหว่างประเทศ ส่วนปัจจัยภายในประเทศ เช่น การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จำนวนผู้สูงอายุ ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทย

ญี่ปุ่นและไทยเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว โดยญี่ปุ่นได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอดในขณะที่ไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ทั้งสองประเทศต่างมีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันคือ ให้ความสำคัญกับความกตัญญูต่พ่อแม่และความเคารพระหว่างรุ่น ดังจะเห็นได้ทั้งสองประเทศต่างให้ความสำคัญกับระบบการดูแลผู้สูงอายุครอบครัวและการสนับสนุนของชุมชน ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการจัดให้มีที่พักอาศัยทางเลือก เช่น บ้านพักคนชรา ศูนย์บริการทางสังคมตลอดจน Senior Complex ที่มีการบริการที่ทันสมัย เช่น บริการทางการแพทย์

สำหรับนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนหรือนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางนี้ได้รับอิทธิพลมาจากจากหลายๆ ปัจจัย เช่น อิทธิพลของแนวคิดเรื่องสูงวัยในที่เดิมของสหประชาชาติที่ส่งออกมายังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และอิทธิพลของวัฒนธรรมเรื่อง “ความกตัญญู” ที่ทั้งญี่ปุ่นและไทยมีเป็นรากฐานส่งผลให้ทั้งญี่ปุ่นและไทยจัดให้มีการดูแลผู้สูงอายุโดยเน้นครอบครัวและชุมชนเป็นศูนย์กลางได้ ค่านิยมเรื่องความกตัญญูเป็นหลักการหรือคุณลักษณะ

ทางจริยธรรมที่กำหนดความถูกต้องและความไม่ถูกต้องในพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคล หรือองค์กรเมื่อกล่าวถึงความกตัญญูในสังคมไทยจะหมายถึง การให้ความเคารพต่อพ่อแม่ ครู และ ผู้ที่มีอายุมากกว่าหรือผู้สูงอายุความกตัญญูต่อผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้มีสังคมที่เต็มไปด้วย ความเข้าใจและความเคารพต่อคนที่มีอายุมากขึ้น (Balthip, Suwanphahu, & McSherry, 2022, pp.1-2) มีงานวิจัยที่สนับสนุนความสำคัญของความกตัญญูว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้สูงอายุโดยพบว่า ความกตัญญูเป็นการเห็นคุณค่าที่มีต่อผู้อื่น มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและเกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุ ความกตัญญูในสายตาของทั้งผู้สูงอายุและลูก ๆ ครอบคลุมมากกว่าสุขภาพ เพราะความกตัญญูยังเป็น สื่อกลางในการให้กำลังใจทั้งทางร่างกาย การเงิน และอารมณ์ (Puraya, Piyakong, Wongwiggan, Boonpracom, 2021, pp. 89-95)

ความกตัญญูจึงเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อให้รัฐบาลตัดสินใจในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ บทความนี้จึงเป็นการสำรวจวัฒนธรรมเรื่องความกตัญญูที่มีอิทธิพลต่อนโยบายผู้สูงอายุ การวิเคราะห์นี้ ช่วยให้เข้าใจมากขึ้นว่าสังคมต่าง ๆ จัดการกับความท้าทายที่เกิดจากประชากรสูงอายุได้อย่างไร โดยมี คำถามการวิจัยว่าความกตัญญูทวิและ การดูแลครอบครัวของญี่ปุ่นและไทยส่งผลต่อการกำหนด นโยบายผู้สูงอายุด้านระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นและด้านระบบการดูแล ระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความกตัญญูทวิและ การดูแลครอบครัวของญี่ปุ่น และไทยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความกตัญญูทวิและ การดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรม ต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง เป็นการศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางวัฒนธรรม ต่อนโยบายผู้สูงอายุที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางในนโยบายของญี่ปุ่น คือ ระบบประกันการดูแล ระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น และนโยบายของไทย คือ ระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัว และชุมชนของไทย โดยสำรวจเอกสารระหว่าง พ.ศ. 2546-2566 หรือในระหว่างปี ค.ศ. 2003-2023 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องของญี่ปุ่นและไทย
2. เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสืบค้น

ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการไทย และญี่ปุ่น เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บจากเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เว็บไซต์หน่วยงานราชการไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องของญี่ปุ่นและไทย โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ความจริง (Authenticity) จากการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือหน่วยงานที่เขียนเอกสารว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ อย่างไรก็ตามถึงข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารนั้น สอดคล้องกับข้อมูลในบริบทอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาที่มีการเขียนเอกสารนั้นอย่างไร 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้วิจัยจะต้องคัดเลือกเอกสารด้วยการพิจารณาว่า เอกสารนั้นจะต้องไม่มีข้อมูลที่ผิดพลาด บิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง 3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) เช่น รายงานการวิจัยที่ได้มีการสุ่มตามวิธีวิทยาการวิจัย และใช้สถิติวิเคราะห์ที่ถูกต้อง ย่อมถือว่าข้อมูลหรือผลที่เสนอในงานวิจัยนั้นเป็นตัวแทนข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อได้และ 4) ความหมาย (Meaning) หมายถึง การคัดเลือกเอกสารที่มีความชัดเจนและสามารถที่จะเข้าใจได้ง่าย (Scott, 1990, p.8)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เอกสารใช้การตีความ (Interpretation) สกัดเนื้อหาสาระ (Content Message) สรุปใจความและเรียบเรียง ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษากรณีจากข้อสรุปย่อย ๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ เพื่อนำไปสู่การเขียนรายงาน การอธิบายหรือบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Descriptive) ในลักษณะของการเล่าเรื่อง (Narrative) เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานการณ์ผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทย

ญี่ปุ่นเริ่มเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี 2513 ก่อนที่จะเพิ่มระดับขึ้นเรื่อย ๆ เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ในปี พ.ศ. 2537 และมุ่งหน้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ในปี พ.ศ. 2550 นั้นหมายความว่า ปี 2566 ญี่ปุ่นจึงเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ที่หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2550 สัดส่วนผู้สูงอายุของญี่ปุ่นที่มีอายุ 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.7 คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.4 ในปี พ.ศ. 2608 ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อต้นปี พ.ศ. 2561 นี้ กลุ่มผู้ที่มีอายุสูงกว่า 75 ปีมีจำนวนเกินกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 65-74 ปีแล้ว หมายความว่าผู้สูงอายุเกินกว่าครึ่งหนึ่งได้กลายเป็นผู้สูงอายุชั้นปลายซึ่งส่วนใหญ่จะมีสุขภาพอ่อนแอลง มีโรคภัยเบียดเบียนมากขึ้นหรืออาจต้องนอนติดเตียง ฯลฯ เนื่องจากผู้สูงอายุญี่ปุ่นมีอายุยืนยาวมากขึ้น จึงคาดว่ากลุ่มผู้สูงอายุชั้นปลายนี้จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น เฉลี่ยเดือนละประมาณ 3 หมื่นคน ในปีพ.ศ. 2608 คาดว่าจะมีผู้ที่มีอายุสูงกว่า

65 ปี 1 คนในประชากรทุก 2.6 คน และผู้สูงอายุสูงกว่า 75 ปี 1 คน ในประชากรทุก 3.9 คน (UNFPA, 2023, p.30)

สำหรับไทย ในปี พ.ศ. 2565 ไทยมีประชากรรวม 66.1 ล้านคน ประชากรสูงอายุของไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ 50 ปีก่อน โดยมีผู้สูงอายุไม่ถึง 2 ล้านคน แต่ในปี พ.ศ. 2565 จำนวนผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นเป็น 12.6 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมดของไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” ภายในปี พ.ศ. 2565 กล่าวคือ สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป และในอีก 20 ปีข้างหน้าหรือในปี พ.ศ. 2583 ประชากรไทยจะมีจำนวนลดลงจาก 66.5 ล้านคน เหลือ 65.4 ล้านคน ประชากรเยาว์วัย (0-14 ปี) จะมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 16.9 เหลือร้อยละ 12.8 ประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) ลดลงจากร้อยละ 65.0 เหลือร้อยละ 55.8 อัตราผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.8 ในปี พ.ศ. 2564 เป็นร้อยละ 31.4 ในปี พ.ศ. 2583 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวจาก 12.0 ล้านคน เป็น 20.5 ล้านคน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565, น.1-2)

สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของญี่ปุ่นและไทย ส่งผลให้เกิดปัญหาเช่น การขาดแคลนแรงงาน ปัญหาผลิตภาพที่ลดต่ำลง รัฐบาลมีภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น นโยบายหลักที่เน้นไปที่ผู้สูงอายุของญี่ปุ่น เช่น การส่งเสริมสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุการสนับสนุนการทำงานของผู้สูงอายุการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานและร่วมกิจกรรมทางสังคมได้ตามความสามารถ นโยบายการเงินกู้และการอาศัยอยู่ญี่ปุ่นมีการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินกู้หรือสวัสดิการในด้านที่เกี่ยวข้องกับการอาศัยอยู่ของผู้สูงอายุ เพื่อช่วยในการรักษาคุณภาพชีวิตการพัฒนาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่อยู่อาศัยเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกสบายสำหรับนโยบายผู้สูงอายุของไทย เช่น โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มาตรการการจ้างงานผู้สูงอายุ มาตรการการสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ มาตรการสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุโครงการ “ทีมหมอครอบครัว” เพื่อเป็นระบบการดูแลสุขภาพของประชาชนอย่างครอบคลุมและต่อมาได้ดำเนินงานในกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงหรือติดบ้านโดยมีโครงการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงการยกย่องคุณค่าผู้สูงอายุ ศิลปินแห่งชาติ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประกาศแต่งตั้งศิลปินแห่งชาติเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินผู้มีผลงานสร้างสรรค์ พัฒนาศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

2. รากฐานความกตัญญูทเวทีและการดูแลครอบครัวในสังคมญี่ปุ่นและไทย

2.1 ความกตัญญูทเวทีและการดูแลครอบครัวในสังคมญี่ปุ่น

1) ความกตัญญูทเวทีในสังคมญี่ปุ่น

คุณค่าทางวัฒนธรรมของความกตัญญูของญี่ปุ่นมีรากฐานมาจากหลักการของขงจื้อ ความเคารพต่อผู้อาวุโสและความผูกพันระหว่างรุ่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูทเวที ทำให้ครอบครัวทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุหรือญาติที่มีอายุมากกว่า บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมนี้สะท้อนให้เห็น

ในนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ (Akiyama, 2020, pp.220-228)

ความกตัญญูเป็นคุณลักษณะทางสังคมที่มีความสำคัญในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประชาชนญี่ปุ่น การเรียนรู้และส่งเสริมความกตัญญูได้เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กผ่านการศึกษาและครอบครัว นอกจากนี้ ประสบการณ์ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นได้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาความกตัญญูในประเทศนี้ หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ประชาชนญี่ปุ่นต้องเผชิญกับการสละเลื้อดและความสูญเสียในสงคราม ทำให้พัฒนาความกตัญญูและความเคารพต่อผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สิ่งนี้ส่งผลให้ความกตัญญูมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและสังคมของประชาชนญี่ปุ่น การเรียนรู้และการส่งเสริมความกตัญญูมักเริ่มต้นในครอบครัวและในการศึกษา โดยเด็กญี่ปุ่นได้รับการสอนเรื่องความเคารพต่อผู้ใหญ่ และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างดีในช่วงวัยเรียน การเรียนรู้และการทำงานร่วมกันมีบทบาทสำคัญในการสร้างความกตัญญูในหลายด้านของชีวิต ระบบการศึกษาในญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความกตัญญู โดยการสอนหลักสูตรที่เน้นคุณค่าทางสังคมและการเพิ่มเติมความเคารพต่อครูและบรรดาผู้สอน รวมทั้งการสร้างเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้และเชื่อมั่นในการแสวงหาความรู้การส่งเสริมความกตัญญูในญี่ปุ่นยังเกี่ยวข้องกับความเคารพต่อความรู้สึกถึงสังคมและครอบครัวและระเบียบวินัยในสังคม เช่น การเคารพต่อองค์กร การทำงานร่วมกันในกลุ่ม และการรักษาความเคารพต่อผู้สูงอายุ (Akiyama, 2020, pp. 220-228)

แนวคิดเรื่องความกตัญญูในวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นหลักแห่งความเคารพและความกตัญญูที่เน้นการเคารพผู้ใหญ่อาวุโสและผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า การเคารพและความกตัญญูที่แสดงให้เห็นในการจัดการครอบครัว เช่น การให้คำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับการตัดสินใจต่าง ๆ การเชื่อฟังและการปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นการแสดงถึงความเคารพและความกตัญญูต่อผู้มีประสบการณ์และความรู้ แนวคิดนี้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงในครอบครัว การเคารพและความกตัญญูส่งผลให้เกิดความรู้สึกขอบคุณและความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างรุ่นหลานและรุ่นพ่อแม่ แนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเชื่อมโยงและความรักในครอบครัวในญี่ปุ่น (Tanaka, 2011, pp.6-7; Yumoto, 2008, pp. 585-603) ความกตัญญูนี้ยังมีผลทำให้มีการแสดงความเคารพและการเอาใจใส่ต่อกันในครอบครัวซึ่งส่งผลให้ครอบครัวญี่ปุ่นมีลักษณะที่เน้นความร่วมมือและความเสมอภาคระหว่างสมาชิกทุกคน อย่างไรก็ตาม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นในวัฒนธรรมญี่ปุ่นไม่ได้มาจากความเคารพและความกตัญญูเพียงอย่างเดียว แต่ยังได้รับความสนับสนุนจากภูมิปัญญาและประสบการณ์ของผู้ใหญ่ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างความเชื่อมโยงในชุมชน

2) การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนของญี่ปุ่น

ชุมชนก็มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุเช่นกัน ระบบสนับสนุนตามชุมชนรวมถึงเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นทำงานควบคู่กับการดูแลครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเครือข่ายและผู้สูงอายุ เช่น การช่วยเหลือเรื่องการเดินทาง และการให้ความช่วยเหลือขั้นพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุซึ่งจะช่วยเสริมการดูแลครอบครัว ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ระบบสนับสนุนตามชุมชนและเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นของญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุ ได้แก่ (Ministry of Health, Labour and Welfare, 2023, pp. 1-23)

- 1) ระบบสนับสนุนตามชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในญี่ปุ่น เช่น การจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมสังคมและการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ รวมถึงการได้รับคำปรึกษาและการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกาย และนอกจากนี้ภาครัฐยังมีโครงการเพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุในการอยู่อาศัยในบ้านเดี่ยวหรือในชุมชนเพื่อให้มีความอิสระในการดำรงชีวิต องค์กรที่ทำหน้าที่บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชนจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน เพื่อเสริมสร้างผู้สูงอายุรู้สึกว่ามีค่าและสามารถมีส่วนร่วมในชุมชนได้
- 2) สำหรับเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นในญี่ปุ่นเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนผู้สูงอายุในชุมชน อาสาสมัครทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การทำความสะอาดบ้าน การช่วยเหลือในการซื้อของ การช่วยเหลือในการเดินทางไปรับยา และการให้คำแนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพ ดังนั้นระบบสนับสนุนตามชุมชนและเครือข่ายอาสาสมัครในท้องถิ่นของญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งและความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน และช่วยเสริมสร้างความสุขและความเข้มแข็งให้กับผู้สูงอายุ

2.2 ความกตัญญูทเวทและการดูแลครอบครัวในสังคมไทย

สำหรับไทย คำว่ากตัญญู หมายถึง ซึ่งรู้อุปการะที่ท่านทำให้ ซึ่งรู้คุณท่าน กตัญญู เป็นความรู้หรือตระหนักในคุณความดีที่คนอื่น (หรือสิ่งอื่น) มีต่อตน เป็นความรู้สึกภายในจิตใจ กตเวทิตีคือ การประกาศให้คนอื่นรู้ว่าคนอื่นมีบุญคุณต่อตน(ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น.6) ความกตัญญูมาจากคำว่า “Gratus” แปลว่า ที่ชื่นชอบขอบคุณ เป็นความรู้สึกหรือการตอบสนองในเชิงบวก โดยผู้รับจะสนองตอบต่อความเมตตาของขวัญความช่วยเหลือหรือความเอื้ออาทรอื่น ๆ ไปยังผู้ให้ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2566, น.1)

1) ความกตัญญูทเวทในสังคมไทย

ความกตัญญูเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีรากฐานลึกซึ้งในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประชาชนไทย ความกตัญญูเป็นคุณลักษณะทางสังคมที่ถูกส่งเสริมและรับรู้ตั้งแต่เด็กเล็กผ่านการศึกษาและครอบครัวการเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญของทางศาสนาที่สอนให้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ความกตัญญูในวัยเด็กเกิดขึ้นผ่านการศึกษาจากพระพุทธศาสนาระบบการศึกษาในประเทศไทยมุ่งเน้นการสร้างเคารพต่อครูและอาจารย์และส่งเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้การเคารพต่อผู้สูงอายุและความรับผิดชอบต่อสังคมมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตไทยส่งผลให้ความกตัญญูมีบทบาท

สำคัญในการครอบครัวและสังคมประสบการณ์ประวัติศาสตร์ของประชาชนไทย เช่น การสละเลือดในการปกครองของราชอาณาจักรไทยและการป้องกันประเทศจากการยึดครองในประวัติศาสตร์ มีผลส่งผลให้ความมกัตถุญเป็นคุณค่าที่น่าับถืออย่างสูงและส่งผลต่อความเคารพในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ความมกัตถุญในวัฒนธรรมไทยมุ่งเน้นการเคารพบิดามารดาและผู้สูงอายุ เด็ก ๆ ถูกสอนให้เคารพพ่อแม่และผู้สูงอายุ ความมกัตถุญมักเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกในครอบครัวดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุในครอบครัว ลูกหลานมักจะได้รับผิดชอบในการดูแลพ่อแม่หรือคนพี่น้องที่มีอายุมากขึ้นความมกัตถุญช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเห็นคุณค่าและสิ่งสำคัญของครอบครัว การมีความรู้สึกเชื่อมโยงและความผูกพันแข็งแรงในครอบครัวมักเกิดขึ้นเมื่อมีความมกัตถุญและเคารพต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัว ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการทำงานการใช้ชีวิตก็จะแบ่งปันถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้ระหว่างรุ่นในสังคมไทย

2) การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนของไทย

การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนของไทยเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย การดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน เช่น บทบาทของครอบครัวครอบครัวเป็นผู้ดูแลสำคัญที่สุดสำหรับผู้สูงอายุในไทยส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุอาจเลือกอยู่ร่วมกับครอบครัวที่สนับสนุนและดูแล ความเอาใจใส่จากเพื่อนบ้านและชุมชน ชุมชนในไทยมักมีสัมพันธ์ที่แข็งแรงระหว่างเพื่อนบ้านบางครั้งเพื่อนบ้านและชุมชน อาจช่วยเหลือผู้สูงอายุในการซื้อของใช้ในชีวิตประจำวันหรือในกรณีฉุกเฉิน วัดและทางศาสนาวัตเป็นสถานที่สำคัญในชุมชนไทยและมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนผู้สูงอายุที่วัดมีกิจกรรมทางศาสนาสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกเชื่อมต่อและได้รับความสนใจจากชุมชนและการสนับสนุนจากภาครัฐรัฐบาลไทยมีนโยบายและโครงการเพื่อสนับสนุนผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดกิจกรรมทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โครงการและบริการดูแลสุขภาพที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

สรุปได้ว่าความมกัตถุญทุกเวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทยให้ความสำคัญกับครอบครัวและชุมชนหรือแนวคิดครอบครัวเป็นศูนย์กลางนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของทั้งสองประเทศ

3. ความมกัตถุญทุกเวทีและการดูแลผู้สูงอายุ: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อโครงการระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น

3.1 โครงการระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่น

ระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นเป็นส่วนสำคัญของการสนับสนุนผู้สูงอายุและครอบครัวที่ต้องการการดูแลระยะยาว เน้นการให้บริการดูแลแก่ผู้สูงอายุที่มีความต้องการในการช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน และการสนับสนุนในเรื่องของสุขภาพที่ดีและคุณภาพชีวิต

ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นเริ่มต้นจากการประกันสังคมที่เริ่มใช้ในปี

พ.ศ. 2527 และมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ญี่ปุ่นได้มีการรวบรวมเงินเพื่อการดูแลระยะยาวผ่านเงินประกันสังคม ซึ่งเป็นเงินที่หักจากเงินเดือนของคนทำงานและนายจ้าง ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ “บันทึกค่าเบี้ยประกันการดูแลระยะยาว” (Long-term Care Insurance Premiums) และ “การได้รับบริการดูแลระยะยาว” (Long-term Care Services) ผู้สูงอายุที่มีความต้องการในการดูแลระยะยาวสามารถยื่นคำขอรับบริการได้ โดยค่าเบี้ยประกันจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับรายได้และอายุของผู้เป็นประกัน ผู้สูงอายุที่ได้รับการยืนยันว่ามีความต้องการดูแลระยะยาวจะได้รับการบริการดูแลตามระดับความต้องการ (WHO, 2022,p.1)

ระบบประกันการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขของญี่ปุ่นเป็นระบบที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก เนื่องจากมีระดับคุณภาพสูงและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดหลายทศวรรษ ระบบนี้มุ่งเน้นให้บริการดูแลสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว โดยเน้นการคุ้มครองเฉพาะในกรณีที่ผู้สูงอายุมีปัญหาในการดำรงชีวิตและความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น ได้แก่ (Ministry of Health, Labour and Welfare, 2023, pp.1-23)

1) Long-term Care Insurance (LTCI)ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น เรียกว่า “Long-Term Care Insurance” (LTCI) คือระบบประกันสุขภาพที่เป็นที่ยอมรับที่สุดในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีความจำเป็นในการดูแลในชีวิตประจำวัน เป็นระบบที่ต้องเป็นสมาชิกและจ่ายเงินประกันการดูแลเป็นเวลาหลายปีก่อนที่จะสามารถเข้ารับการดูแลได้ ระบบนี้เกิดขึ้นในปี 1997 และได้รับการปรับปรุงในหลาย ๆ รอบตลอดเวลาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการบริการ

2) การประเมินความจำเป็นระบบ LTCI มีกระบวนการประเมินความจำเป็นทางการแพทย์เพื่อกำหนดระดับของการดูแลที่จำเป็นสำหรับผู้สมัคร กระบวนการนี้จะระบุระดับของความขาดแคลนในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การอาบน้ำ การล้างตัว การทานอาหาร และการเคลื่อนย้าย การประเมินความจำเป็นนี้จะช่วยกำหนดค่าใช้จ่ายในการดูแล

3) บริการการดูแลระบบ LTCI มีการให้บริการการดูแลที่หลากหลาย เช่น การดูแลที่บ้าน การรับดูแลในสถานพยาบาลเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ และศูนย์การดูแลระยะยาว ระบบนี้มุ่งเน้นการให้บริการในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับบริการ

4) ระบบการแจ้งเตือนและการติดตามระบบ LTCI มีระบบการแจ้งเตือนและการติดตามสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้ารับการดูแลที่เหมาะสมตามความจำเป็น

5) ระบบการควบคุมคุณภาพระบบ LTCI มีการควบคุมคุณภาพของการบริการและการตรวจสอบให้แน่ใจว่าบริการถูกต้องและมีคุณภาพสูง

6) การพัฒนานวัตกรรมระบบ LTCI มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรับบริการการดูแลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระบบ LTCI ในญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างของระบบการดูแลระยะยาวที่มีการวางแผนและจัดการ

อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุขในระยะยาว โดยไม่ต้องพึ่งพาสามีหรือญาติในการดูแล นอกจากนี้ ยังช่วยเสริมสร้างความเคารพต่อผู้สูงอายุ และความรับผิดชอบของสังคมต่อกลุ่มผู้สูงอายุได้อีกด้วย

3.2 อิทธิพลวัฒนธรรมด้านความกตัญญูทวดเวทีต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น

ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องความกตัญญู เนื่องจากแนวคิดความกตัญญูต่อผู้สูงอายุ เป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อวิถีชีวิตและรูปแบบการดูแลระยะยาวในชุมชนและสังคมของญี่ปุ่น ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นถูกออกแบบขึ้นเพื่อส่งเสริมความเคารพและความดูแลต่อผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีในช่วงวัยที่ต้องการดูแลเพิ่มขึ้น ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการให้บริการดูแลระยะยาวแก่ผู้สูงอายุ โดยเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างคนในครอบครัวและชุมชนให้เกิดความรู้สึกว่าผู้สูงอายุมีความสำคัญและยังมีการรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม ระบบนี้ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถรับการดูแลระยะยาวในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ระบบประกันการดูแลระยะยาวในญี่ปุ่นยังเน้นการบริการดูแลในบ้านและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความกตัญญูที่เสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างครอบครัวและชุมชน ช่วยสร้างความรู้สึกให้กับผู้สูงอายุว่ายังเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและชุมชนอยู่

ความกตัญญูส่งผลต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเคารพต่อผู้สูงอายุ ความเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมและสังคมญี่ปุ่น ผู้สูงอายุได้รับความเคารพและความรักจากครอบครัวและชุมชน ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นรับฟังและสนับสนุนความเคารพต่อผู้สูงอายุในวิถีชีวิตประจำวัน ระบบประกันสุขภาพของญี่ปุ่นมีโครงสร้างที่เน้นการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงการรักษาและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีการฟื้นฟูหลังจากโรคหรือบาดเจ็บ ระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการให้บริการการฟื้นฟูหลังจากโรคหรือบาดเจ็บให้กับผู้สูงอายุ โดยเน้นการรักษาและการฟื้นฟู เช่น โครงการการดูแลผู้สูงอายุ Home-based Care โครงการนี้เน้นการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน รวมถึงการให้บริการด้านการพยาบาลและการดูแลสุขภาพในบ้านครอบครัวของผู้สูงอายุ

2. การสนับสนุนความเป็นอิสระระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการสนับสนุนผู้สูงอายุให้เป็นอิสระในชีวิตประจำวัน รวมถึงการสนับสนุนความเป็นอิสระที่จะอาศัยในบ้านของตนเอง เช่น โครงการ Japan's Kaigo Counter Roof Program โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่น โครงการนี้เป็นการสนับสนุนผู้สูงอายุให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมโครงการ Support for Independent Living Program โครงการนี้เป็นการสนับสนุนการอยู่อิสระของผู้สูงอายุในบ้านของตนเอง โครงการนี้มุ่งเน้นการสนับสนุนในการปรับปรุงบ้านและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการให้บริการการดูแลสุขภาพและ

การสนับสนุนทางสังคมในการอยู่อิสระโครงการ Elderly-friendly Community โครงการนี้เน้นการสร้างสังคมที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญในการออกแบบสิ่งก่อสร้างและพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ เช่น การสร้างบันไดเพื่อผู้สูงอายุ การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ

3. ความรับผิดชอบของครอบครัวระบบนี้สนับสนุนครอบครัวให้รับผิดชอบในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมักอยู่ร่วมกับครอบครัวและครอบครัวมุ่งเน้นการดูแลผู้สูงอายุในบ้านของตนเอง โครงการให้ครอบครัวดูแลผู้สูงอายุที่ชื่อโครงการ Kokoro no Furusato Kaigo ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน โดยให้ครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุได้รับการฝึกอบรมและดูแลผู้สูงอายุให้เหมาะสม โครงการนี้มีเป้าหมายที่จะสร้างสังคมที่รับผิดชอบในการดูแลผู้สูงอายุและเสริมสร้างความรักและความเข้าใจในครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุ

4. ความกตัญญูทวาทีและการดูแลผู้สูงอายุ: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อโครงการระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย

4.1 โครงการระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย

การดูแลระยะยาว (Long-term Care: LTC) เป็นการจัดบริการเพื่อทดแทนความต้องการพื้นฐานของบุคคลที่สูญเสียหรือเสื่อมความสามารถในทุก ๆ ด้าน ไม่สามารถจัดการด้วยตัวเองได้ โดยอาจจะเป็นการดูแลในสถาบัน หน่วยงานที่ให้บริการและการดูแลในชุมชน การดูแลระยะยาวมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง บำบัด ฟื้นฟูและสนับสนุนบุคคลทุกกลุ่มที่เจ็บป่วยไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ (การดูแลระยะยาวถือว่าเป็นส่วนสำคัญของระบบสุขภาพและบริการสังคม นอกจากนี้ การดูแลระยะยาวยังเป็นการให้บริการที่ครอบคลุมการบริการทางการแพทย์และสังคมเพื่อช่วยให้ผู้ที่มีภาวะทุพพลภาพหรือมีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรังที่ต้องการการดูแล การบริการทั้งในระยะสั้น หรือในระยะยาว และอาจเป็นการให้บริการที่บ้าน ในชุมชน หรือสถาบัน เช่น บ้านพักคนชรา สถานบริการ โรงพยาบาล (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2563, น. 9-10)

ปัจจุบันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนไทยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น แม้ว่าจะยังไม่ครอบคลุมก็ตาม อาจจำแนกรูปแบบการดูแลระยะยาวได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. การดูแลโดยเอกชน เช่น โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุหรือมูลนิธิที่ให้บริการที่พัก สถานบริการสุขภาพ บริการค้ำคิน อาหารและดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ทั่วไป สถานที่ดูแลแบบเข้าไปเย็นกลับ ศูนย์บริการส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุ 2. การดูแลโดยรัฐบาล ศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โรงพยาบาลของรัฐ สถานสงเคราะห์คนชรา อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน

สำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเพื่อที่ผู้สูงอายุไม่ต้องไปอยู่บ้านพักคนชราแต่เป็นการจัดบริการที่บ้าน เช่น บริการแม่บ้าน บริการอาหาร บริการดูแลสุขภาพกลางวัน เพื่อนเยี่ยมบ้าน บริการรถรับส่งไปสถานพยาบาล สำหรับไทยระบบการดูแลระยะยาวโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

เป็นหน้าที่ของครอบครัวในการดูแลทางร่างกาย จิตใจและการสนับสนุนด้านการเงิน ควบคู่ไปกับการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านโดยกระทรวงสาธารณสุขภายใต้โครงการการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น การเยี่ยมบ้าน การจัดโปรแกรมการดูแลสุขภาพ การตรวจสุขภาพ การแนะนำในการจัดสภาพแวดล้อมและบ้านให้เหมาะสม ในขณะที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็จัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ส่งเสริมให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังรับผิดชอบการจ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ

4.2 อิทธิพลวัฒนธรรมด้านความกตัญญูต่เวทีต่อระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของไทย

ความกตัญญูส่งผลต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของไทยในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเคารพต่อผู้สูงอายุ ความเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย ผู้สูงอายุได้รับความเคารพและความรักจากครอบครัวและชุมชน ในระดับพื้นที่ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีโครงการเสริมสร้างคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงพยาบาลชุมชน/ชมรมผู้สูงอายุ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น

2. การสนับสนุนความเป็นอิสระระบบประกันการดูแลระยะยาวของไทยมุ่งเน้นการสนับสนุนผู้สูงอายุอาศัยในบ้านของตนเอง เช่น การออกระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2562 เป็นต้น

3. ความรับผิดชอบของครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ และความกตัญญูต่อพ่อแม่เป็นการส่งเสริมให้เกิดการดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุในครอบครัวไทย เช่น ไทยมีนโยบายลดหย่อนภาษีเงินได้ บุคคลที่ได้รับผู้เลี้ยงดูบิดามารดาได้รับการลดหย่อนภาษีเงินจำนวน 30,000 บาท ผู้บริจาคทรัพย์สิน เงิน ให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สามารถนำใบเสร็จไปลดหย่อนภาษีได้ ด้านการดูแลผู้สูงอายุหรือการที่ไทยมีระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยการคุ้มครองผู้สูงอายุแบบครอบครัวอุปถัมภ์ พ.ศ. 2566 เปิดโอกาสให้บุคคลหรือครอบครัวที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้เป็นครอบครัวอุปถัมภ์ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและไม่มีผู้ดูแลหรือมีแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้อนุมัติให้ความช่วยเหลือคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุแก่ครอบครัวอุปถัมภ์ครอบครัวละ 2,000 บาท ต่อผู้สูงอายุหนึ่งคนต่อเดือนวันแต่มีเหตุจำเป็นและเหมาะสมอาจพิจารณาให้เงินช่วยเหลือได้ไม่เกินครอบครัวละ 3,000 บาทต่อผู้สูงอายุหนึ่งคนต่อเดือน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความกตัญญูต่เวทีและการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นและไทย: อิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระระบบประกันการดูแลระยะยาว

ของญี่ปุ่นมุ่งเน้นการสนับสนุนผู้สูงอายุให้เป็นอิสระในชีวิตประจำวันรวมถึงการสนับสนุนความเป็นอิสระที่จะอาศัยในบ้านของตนเอง เช่น ญี่ปุ่นมีโครงการ Japan's Kaigo Counter Roof Program โครงการ Support for Independent Living Program โครงการ Elderly-friendly Community เช่นเดียวกับไทยที่ออกระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุและการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2562 ทั้งสองประเทศพยายามจัดให้มีโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ที่บ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุมีอิสระในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรินทร์ยา พูนเกิดและณภักช สัจจนกุล (2563, น. 18) เรื่องที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในสังคมไทย: แนวคิด พัฒนาการและมุมมองเชิงนโยบาย ที่ว่า แนวคิดการสูงวัยในที่เดิม จึงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความท้าทายของจำนวนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์ที่บริการสุขภาพ กลายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อประชากรกลุ่มวัยนี้ การสูงวัยในที่เดิม จึงมีเป้าหมายเพื่อลดการพึ่งพิงการดูแลหรือบริการจากสถานบริการ รวมถึงการลดปัญหาอันเกิดจากการย้ายที่อยู่ไปมาและความกลัวที่จะต้องย้ายที่อยู่ในหมู่ผู้สูงอายุ แนวคิดนี้จึงนำไปสู่การสร้างทางเลือกของรูปแบบที่พักอาศัยที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความรู้สึกสะดวกสบาย มีบริการสุขภาพ และสามารถอยู่ในชุมชนเดิมของตนได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

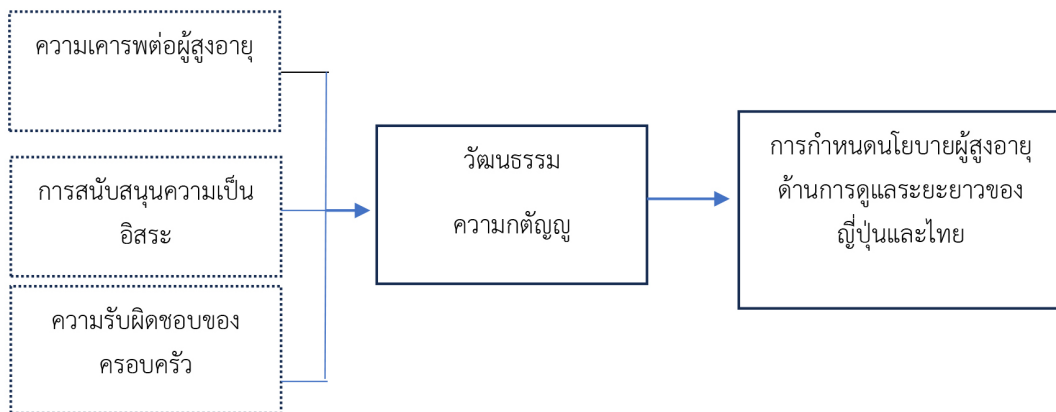
2. การดูแลผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับบทบาทครอบครัว ญี่ปุ่นและไทยต่างให้ความสำคัญกับบทบาทครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ญี่ปุ่นมีโครงการ Kokoro no Furusato Kaigo ในขณะที่ไทยมีระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยการคุ้มครองผู้สูงอายุแบบครอบครัวอุปถัมภ์ พ.ศ. 2566 และการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลที่ได้รับผู้เลี้ยงดูบิดามารดาเพราะญี่ปุ่นและไทยต่างได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดความกตัญญูที่มีรากฐานในวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของดำรงศักดิ์ จันโททัย (2563, น. 159-182) เรื่อง บทเรียนการจัดการสังคมผู้สูงอายุจากญี่ปุ่นที่พบว่ารัฐบาลญี่ปุ่นได้ตระหนักว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันที่มีคนหลายรุ่นสะท้อนถึงประโยชน์หรือคุณค่าที่ดี การมีโอกาสได้อยู่กับผู้สูงวัยทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างรุ่นได้

3. การดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ญี่ปุ่นและไทยให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เช่น ญี่ปุ่นมีโครงการ Home-based Care ส่วนไทยมีโครงการทีมหมอครอบครัวซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะดวกสบายที่บ้าน ในบรรยากาศที่คุ้นรั้งจึงมีผลในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดความพึงพอใจช่วยให้ผู้สูงอายูรักษาความอิสระในการตัดสินใจช่วยสร้างความรักและความสัมพันธ์ที่แข็งแรงในครอบครัว การรักษาผู้สูงอายุในครอบครัวยังสามารถลดภาระต่อระบบการดูแลสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูพิพัฒนธรรมกิจ, สิทธิโชค ปาณะศรี, พระครูโฆสิตวัฒน์นกุล, พระครูวิจิตรรัตนวัตร (2566, น. 181-189) เรื่องการประยุกต์ใช้หลักความกตัญญูทศวิถีในประเพณีวิถีชีวิตของชุมชนสุโขทัย อ่าเภอแก้วลามาตา รัฐเคตาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักความกตัญญูทศวิถีส่งผลทางบวกต่อการจัดโครงการและกิจกรรมใน

กรณีนี้การนำแนวคิดความกตัญญูมาใช้ในการจัดกิจกรรมก่อให้เกิดความสามัคคีของชุมชนและส่งผลให้เกิดการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อค้นพบเรื่องปัจจัยวัฒนธรรมเรื่องความกตัญญูสนับสนุนแนวคิดการกำหนดนโยบายสาธารณะที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ เช่น ปัจจัยการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม งานวิจัยเรื่องนี้พบว่าปัจจัยวัฒนธรรมด้านความกตัญญูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุด้านระบบการดูแลระยะยาวในครอบครัวและชุมชนของญี่ปุ่นและไทย โดยพบว่าองค์ประกอบสามประการของความกตัญญูที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ได้แก่ ความเคารพต่อผู้สูงอายุความเป็นอิสระและบทบาทครอบครัวดังภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1: องค์ความรู้ปัจจัยวัฒนธรรมด้านความกตัญญูส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะโดยแบ่งข้อเสนอแนะออกเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลวิจัยที่พบว่าความเคารพต่อผู้สูงอายุเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทยโดยเฉพาะไทย รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาผู้สูงอายุให้มากขึ้นและคัดเลือกผู้สูงอายุตามความสามารถเพื่อนำประสบการณ์ของผู้สูงอายุถ่ายทอดไปยังเยาวชนและคนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น โครงการส่งเสริมกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างรุ่น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทครอบครัวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรมความกตัญญู

รัฐบาลไทยควรนำประสบการณ์จากญี่ปุ่น เช่น โครงการการสนับสนุนครอบครัวสำหรับผู้สูงอายุ (Family Support Project for the Elderly) ซึ่งมีเป้าหมายในการสนับสนุนครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุและส่งเสริมความเข้าใจในภาระงานดูแลผู้สูงอายุ โครงการนี้มุ่งเน้นการให้ความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวโดยจัดกิจกรรมการฝึกอบรมและการประชุมสังสรรค์สำหรับสมาชิกในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุมาปรับใช้

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการสนับสนุนความเป็นอิสระในระบบประกันการดูแลระยะยาวโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร เพื่อช่วยให้ครอบครัวสามารถดูแลผู้สูงอายุได้ดีขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันและอุปกรณ์เชื่อมต่ออื่น ๆ เพื่อติดตามสุขภาพและความปลอดภัยของผู้สูงอายุ รัฐบาลไทยควรนำประสบการณ์ดังกล่าวมาจัดทำโครงการที่ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สสำรวจผลกระทบของนโยบายการดูแลผู้สูงอายุในประเทศทั้งสองต่อผู้สูงอายุและครอบครัว เช่น ประสิทธิภาพของนโยบายในการเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หรือผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาประสิทธิภาพของโครงการและนโยบายที่เน้นวัฒนธรรมความกตัญญูรวมถึงการจัดการปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินนโยบายแบบนี้ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม
3. ศึกษาความคิดเห็นและการปรับใช้วัฒนธรรมความกตัญญูจากมุมมองของผู้สูงอายุ เพื่อทราบความต้องการและความคิดเห็นของผู้สูงอายุซึ่งสามารถนำมาปรับนโยบายและโครงการให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกระบวนการนโยบายสาธารณะในขั้นตอนแรกคือ การกำหนดนโยบายสาธารณะ (Policy Formulation) โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุ มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมกล่าวคือความกตัญญูที่ส่งผลต่อระบบประกันการดูแลระยะยาวของญี่ปุ่นและไทยเท่านั้น และตระหนักดีว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายผู้สูงอายุของญี่ปุ่นและไทยเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น การส่งออกแนวคิดขององค์การระหว่างประเทศ จำนวนผู้สูงอายุรวมทั้งงานวิจัยเรื่องนี้ได้มุ่งศึกษานโยบายผู้สูงอายุในขั้นการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). สถิติผู้สูงอายุ. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.dop.go.th/th/known/side/1/1/1962>.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ. (2565). **สู่วัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย.** กรุงเทพมหานคร : กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). **ส่อง “ความกตัญญู” ในแง่มุม “จิตวิทยา” ที่อาจไม่ใช่การให้เงินพ่อแม่เสมอไป.** ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/995058>
- ดำรงศักดิ์ จันโททัย. (2563). บทเรียนการจัดการสังคมผู้สูงอายุจากประเทศญี่ปุ่น. **วารสารนิติ รัฐกิจ และสังคมศาสตร์.** 4 (1), น.159-182.
- พระครูพิพัฒนธรรมกิจ, สิทธิโชค ปาณะศรี, พระครูโฆสิตวัณนานุกูล, พระครูวิจิตรรัตนวัตร. (2566). การประยุกต์ใช้หลักความกตัญญูกตเวทิตีในประเพณีวิถีชีวิตของชุมชนสุโขทัยในอดีต อำเภอท่าวาลุมาตา รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย. **วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์.** 8 (1), น.181-189.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2566, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2563). **คู่มือระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ.** ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.nhso.go.th/storage/downloads/main/37/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD_LTC_.pdf
- สิรินทรียา พูนเกิด และณปภัช สัจจนกุล. (2563). **ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในสังคมไทย: แนวคิด พัฒนาการและมุมมองเชิงนโยบาย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- Akiyama, H. (2020). Aging Policy and Filial Piety in Japan. **Journal of Aging and Social Policy.** 32(4), pp.220-228.
- Balthip, K., Suwanphahu, B., & McSherry, W. (2022). Achieving Fulfilment in Life: Cultivating the Mindset of Gratitude among Thai Adolescents. **Sage Open.** 12(1), pp.1-12.
- Ministry of Health, Labour and Welfare. (2023). **Long-term care insurance system of Japan.** Retrieved July 23, 2023, from https://www.mhlw.go.jp/english/policy/care-welfare/care-welfare-elderly/dl/lcjsj_e.pdf
- Puraya, A., Piyakong, D., Wongwiggan, S., & Boonpracom, R. (2021). Exploring the elderly care system: A view from community in Thailand. **Journal Ners.** 16 (1), pp.89-95.
- Scott, J. (1990). A matter of record: Documentary sources in social research. UK: Polity

Press.

Tanaka, K. (2011). Culture of Respect: Sustaining Self, Dignity, and the Respect of Others. **The Japan Foundation Newsletter**. 39, pp.6-7.

UNFPA. (2023). **World Population Dashboard**. Retrieved July 3, 2023, from <https://www.unfpa.org/data/world-population/JP>

WHO. (2022). **Long-term care**. Retrieved July 2, 2023, from <https://www.who.int/europe/news-room/questions-and-answers/item/long-term-care>

Yumoto, Y. (2008). Intergenerational Relations in Japanese Families: An Exploratory Study of a Grandparent–Grandchild Relationship. **Ageing & Society**. 28(4), pp.585-603.